

Regelbunden tillsyn i Ärstaskolan

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1–6

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Eskilstuna kommun och besökt Ärstaskolan den 25 september, 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns i separata material och på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

På de punkter där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har huvudmannen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 3 juni 2009.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Ärstaskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Ärstaskolan intervjuades rektorn, biträdande rektorn, lärare och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet/verksamheten

Tabell 1: Antal elever på Ärstaskolan

Ärstaskolan	Antal elever
Förskoleklass	22
Grundskola	173

Källa: Skolans egna uppgifter 2008-09-25

På Ärstaskolan finns förskoleklass, årskurs 1 till och med årskurs 6. Skolan har totalt 195 elever och 36 anställda. Skolan ligger i ett blandat villa- och hyreshusområde norr om Eskilstuna centrum. Skolan byggdes 1993 men har efter en omfattande brand genomgått en totalrenovering där verksamheten har organiserats med klassrum runt studiehallar och musikrum med scen.

Ärstaskolan är en mångkulturell skola och över hälften av eleverna har annat modersmål än svenska. På skolan finns även obligatorisk särskola med träningskola. Dessa elever tillhör Tuna rektorsområde.

Grundskolan är en del av Skiftingehus rektorsområde och tar emot elever från Vallby skola i årskurs 4. De flesta elever väljer att gå vidare till Skiftingehus i årskurs 7.

Skolans leds av en rektor centralt för hela rektorsområdet samt en biträdande rektor som har ansvar för Ärstaskolan och Vallby skola. Lärarna är organiserade i tre arbetslag. Skolans fritidshem samarbetar med förskoleklassen. På skolan finns även en internationell klass. Rektorsansvaret är delat då Ärstaskolans rektor är ansvarig för eleverna medan chefen för Mångkulturella enheten är personalansvarig.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs.

1 Kunskaper

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 2: Måluppfyllelse i årskurs 5

	Ärstaskolan					Riket
	2003	2004	2005	2006	2007	2007
Andel (%) som ej nått målen i samtliga ämnen	.	.	.	.	.	.

. = Uppgift saknas

Tabell 3: Resultat på nationella ämnesprov i årskurs 5

		2007		2008	
		Ärstaskolan	Riket	Ärstaskolan	Riket
Andel (%) elever som nått kravnivån på samtliga delprov på de nationella ämnesproven	Engelska	79	85	79	
	Matematik	79	72	84	
	Svenska	79	71	73	
	Svenska som andraspråk	.	56	.	

Källa: Uppgifter från skolan, 2008-02-28 och Skolverket.

. = Uppgift saknas

Kommentar och bedömning:

Skolinspektionen konstaterar att det är svårt att göra en bedömning av i vilken omfattning eleverna nått kunskapsmålen i samtliga ämnen eftersom skolan inte har gjort någon sammanställning på skolnivå över tid. De resultat som redovisas är de nationella ämnesproven i engelska, matematik och svenska för årskurs 5 från år 2003 till år 2008. I jämförelse med riket visar resultaten att andelen elever som nått upp till kravnivån har förbättrats under åren med undantag för svenska. Resultaten på de nationella proven i årskurs 5 för 2008 visar att andelen elever som nått kravnivån för proven är 79 procent i engelska, 84 procent i matematik och 73 procent i

svenska. Motsvarande siffror för 2007 i jämförelse med 2008 visar att resultatet i matematik har förbättrats men att en mindre andel elever nådde upp till kravnivån i svenska än tidigare år. Resultaten i engelska och svenska ligger under medelvärdet för hela kommunen.

Generellt sett saknas resultat för att bedöma måluppfyllelsen för de yngre eleverna på skolenivå. Av skolans kvalitetsredovisning framgår dock att förskoleklassen lyckats väl med att utveckla elevernas språkliga medvetenhet.

Skolinspektionen bedömer att Årstaskolan måste vidta åtgärder för att ge eleverna ökade möjligheter att nå målen.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp resultaten i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

1.2.3 Lärarna upprättar en framåtsyftande individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Enligt grundskoleförordningen, i sin lydelse före den 15 juli 2008, ska läraren i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Skolan har utarbetat ett gemensamt dokument som används vid utvecklingssamtalen när elevernas individuella utvecklingsplaner ska upprättas. Av de planer inspektörerna tagit del av kan konstateras att det saknas målforumleringar avseende elevernas kunskapsutveckling i ett flertal planer och att planerna istället har stort fokus på elevernas beteenden.

Åtgärder behövs för att skolans individuella utvecklingsplaner ska motsvara förordningens krav.

Från och med den 15 juli 2008 har bestämmelsen i 7 kap 2 § grundskoleförordningen om individuell utvecklingsplan bland annat ändrats på så sätt att en sådan plan inte enbart ska vara framåtsyftande. Den ska också innehålla omdömen om elevens kunskapsutveckling i varje ämne. Dessa omdömen får vara betygsliknande men de bör anpassas till elevernas ålder och förutsättningar. Det är rektorn som beslutar om den närmare utformningen. Planen får också innehålla annan information om elevens skolgång om rektorn beslutar detta. Se vidare Skolverkets allmänna råd 2008 om den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen.

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

- 1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

- 1.3.2 Vid bedömning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

- 1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

- 1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

6 (13)

- 1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

- 1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att stödja elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

- 1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

- 1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

- 1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

- 1.5.3. Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Av grundskoleförordningen framgår att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas. I Ärstaskolan utarbetas åtgärdsprogram för alla elever som är i behov av särskilt stöd. Det finns ett enhetligt formulär som används vid utarbetandet av åtgärdsprogrammen. Vid en granskning konstaterar Skolinspektionen att flera åtgärdsprogram saknar tydliga beskrivningar av vad skolan ska göra för att eleven ska ges förutsättningar att nå målen. Några åtgärdsprogram innehåller också beskrivningar av beteendemässiga förändringar som t.ex. ”koncentrera sig bättre, räcka upp handen, vara mer aktiv” och det saknas information om hur åtgärdsprogrammet ska utvärderas. Det finns exempel på åtgärdsprogram som ger god information om vad skolan respektive eleven ska göra för att nå en högre måluppfyllelse. De åtgärdsprogram som är av god kvalitet kan fungera som goda exempel för skolan som helhet. Åtgärder behövs för att alla åtgärdsprogram ska vara av god kvalitet och kunna fungera som ett stöd i skolans arbete.

2 Normer och värden

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

- 2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

8 (13)

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

2.1.3 Skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska huvudmannen för verksamheten eller den huvudmannen bestämmer se till att det finns en likabehandlingsplan för varje enskild verksamhet. Planen ska syfta till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. I planen ska planerade åtgärder redovisas. Planen ska årligen följas upp och ses över. Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever upphörde att gälla den 1 januari 2009. Därefter gäller i stället 14 a kap. skollagen (1985:1100, ändrad genom 2008:571) och den nya diskrimineringslagen (2008:567).

Detta innebär att skolorna från och med den 1 januari 2009 ska beakta bestämmelserna i två regelverk för att garantera samma materiella skydd mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Det finns inget som hindrar att skolan/verksamheten för samman de planer som ska upprättas till ett dokument.

På Ärstaskolan finns en likabehandlingsplan som är gemensam för hela Skiftingehus rektorsområde. Planen är utarbetad av områdets utvecklingsgrupp och lärarna har fått lämna synpunkter på dess innehåll. Ärstaskolans likabehandlingsplan motsvarar till stora delar lagens krav. Planen saknar dock en specifik redovisning av verksamhetens behov utifrån en aktuell kartläggning som utgångspunkt för vilka insatser som avses att påbörjas och genomföras under det kommande året. De planerade insatserna ska ha en tydlig koppling till relevant diskrimineringsgrund. I intervju med elever, lärare och rektor framkommer även att eleverna inte varit delaktiga i utarbetandet av planen. Detta måste skolan åtgärda.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens

ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

I bilaga till skollagen finns föreskrifter om utbildningens omfattning i grundskolan (timplan). Enligt grundskoleförordningen anges i timplanen bl.a. antalet timmar för ämnen och elevens val och det totalt garanterade antalet timmar (garanterad undervisningstid). Vidare anges i grundskoleförordningen att det för varje ämne finns en kursplan där det anges mål att sträva mot samt de mål som eleverna ska ha uppnått efter det femte och det nionde skolåret.

I den timplan inspektörerna tagit del av har Ärstaskolan gjort avvikelser i jämförelse med den garanterade undervisningstiden i ett flertal ämnen. I bland annat i bild, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, musik, slöjd, svenska och elevens val får inte eleverna den undervisningstid som skolan ska garantera. Ärstaskolan har inte heller lagt tid från dessa ämnen på skolans val. I Ärstaskolans timplan finns även andra avvikelser från den nationella.

Av den timplan som gäller för undervisningen i Ärstaskolan framgår inte heller i vilken omfattning undervisning i ämnet teknik erbjuds eleverna. Eleverna på skolan undervisas dock i ämnet. Skolan har inte i skolans timplan synliggjort ämnet teknik, och därmed ej heller säkerställt i hur stor omfattning ämnet teknik erbjuds eleverna.

Detta behöver åtgärdas.

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av grundskoleförordningen framgår följande. I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Undervisningen syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. I elevens val kan även ingå

10 (13)

ett språk som eleven inte tidigare har fått undervisning i (nybörjarspråk). Undervisningen ska till sitt innehåll och sin inriktning vara förenlig med målen i den kursplan eller de kursplaner som regeringen fastställt för det ämne eller de ämnen som utgör elevens val. Styrelsen ska erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Styrelsen ska sträva efter att tillgodose elevernas val genom att utnyttja de möjligheter som finns inom ramen för gällande bestämmelser.

Ärstaskolan erbjuder inte elevens val i årskurs 4 till 6. Av intervjuer med biträdande rektor, lärare och elever framkommer även att läraren oftast planerar tiden i årskurs 2 och 3 samt att tiden även används till särskilda stödinsatser för elever som så behöver.

Detta är inte förenligt med grundskoleförordningens bestämmelser om elevens val och behöver åtgärdas.

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.1.4 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.1.5 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.2.2 Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn är förtrogen med verksamheten och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt grundskoleförordningen ska rektorn bl.a. ingå som ledamot i elevvårdskonferensen. Rektorn har rätt att i undantagsfall utse annan än sig själv till ordförande i elevvårdskonferensen. Det är dock viktigt att möjligheten inte används i en sådan omfattning att man i praktiken kringgår bestämmelserna.

På Ärstaskolan deltar inte rektorn i elevvårdskonferenser och besluten fattas av biträdande rektor. Detta behöver åtgärdas.

Styrelsen ska fatta beslut om placering i särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång. Beslut om placering i särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång är i Eskilstuna kommun delegerat till rektorerna att fatta.

I Ärstaskolan finns elever som är placerade i särskild undervisningsgrupp respektive har anpassad studiegång. De dokument som inspektörerna tagit del av på Ärstaskolan är rubricerade som ansökan om anpassad studiegång och biträdande rektorn har skrivit under dokumenten ”för elevvårdskonferensen”. Beträffande beslut om placering i särskild undervisningsgrupp har rektorn inte kännedom om att det är hon som ska fatta detta beslut. Detta behöver åtgärdas.

12 (13)

- 3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

- 3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, framgår bl.a. följande. Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat.

På Ärstaskolan följer lärarna upp elevernas kunskapsutveckling på individnivå och dialoger i arbetslagen berör återkommande hur metoder och arbets sätt kan utvecklas. Uppföljningar av läroplanens övergripande mål genomförs genom att elever och föräldrar deltar i en enkät som sammanställs på skolnivå. Skolinspektionen vill här påpeka att det är av stor vikt att även eleverna får utvärdera undervisningen kontinuerligt och att eleverna får återkoppling på enkätens sammanställda resultat. På skolnivå finns endast uppföljningar av resultat på nationella ämnesprov i årskurs 5 varvid skolan har svårt att identifiera åtgärder i andra ämnen och utveckla undervisningen kvalitativt.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs för att utveckla skolans kvalitetsarbete.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska kvalitetsredovisningarna innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningarna ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. Enligt förordningen ska även uppföljning och utvärdering av en sådan likabehandlingsplan som avses i lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever redovisas.

Ärtaskolans kvalitetsredovisning motsvarar till viss del det förordningen kräver. De kunskapsresultat som redovisas är måluppfyllelsen för svenska, engelska och matematik genom nationella ämnesprov i årskurs 5 och det saknas åtgärder för ökad måluppfyllelse under flera avsnitt. De åtgärder som beskrivs i verksamhetsplanen är till viss del skolspecifika men även övergripande för hela rektorsområdet. Utgångspunkten är kommunens skolplan, rektorsområdets och Ärtaskolans prioriterade utvecklingsområden. I intervjuer framkommer att eleverna inte varit delaktiga i upprättandet av kvalitetsredovisningen.

Åtgärder behövs för att kvalitetsredovisningen ska motsvara förordningens krav och vara en hjälp för Ärtaskolans kvalitativa utveckling mot de nationella målen.

Datum

2009-03-03

Ort

Linköping

Gun Bystedt-Nordqvist

Anders Kennberg